

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

Риторика, культура мовлення корекційного педагога

підготовки бакалавра

спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (016.02 Олігофренопедагогіка)

освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Риторика, культура мовлення корекційного педагога» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (016.02 Олігофренопедагогіка), за освітньою програмою «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Розробники: Мацюк Зоряна Сергіївна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат філологічних наук, доцент

Силабус вибіркової навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти_протокол № 2 від 11 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри: _____ _____ Кузава І.Б.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 01, Освіта/педагогіка спеціальність 016 Спеціальна освіта, (016.02 олігофренопедагогіка) Освітньо-професійна програма Корекційна психопедагогіка та логопедія бакалавр	Вибіркова
Кількість годин 150 кредитів 5		Рік навчання 3
		Семестр 6
		Аудиторні - 68
ІНДЗ: €		Лекції - 32 Практичні - 36 Лабораторні – Індивідуальні –
		Самостійна робота – 72 год.
		Консультації – 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання – українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Мацюк Зоряна Сергіївна

Науковий ступінь – кандидат філологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380663727954, Zoriana_Matsiuk@ukr.net

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу

Дисципліна «Риторика, культура мовлення корекційного педагога» є дисципліною за вибором. Опанування цією майстерністю сприяє формуванню риторичної компетенції здобувачів освіти, навчає прийомів підготовки та виголошення промови. У процесі навчання риторики, окрім цільового та змістовного компонентів, увага приділяється опануванню понять, термінів, правил, законів риторики, їх розвитку в різні історичні епохи.

Демократичні процеси в українському суспільстві в наш час актуалізують питання ефективного, впливового, переконливого мовлення. У контексті таких процесів закономірно відбувається відродження загальної і галузевих риторик, стає актуальною риторична освіта в закладах вищої освіти, посилюється роль засобів риторики в різних комунікативних ситуаціях. Особливе значення ефективна мовленнєва взаємодія має в педагогічній сфері. Теорію і практику побудови професійно-педагогічного мовлення на засадах істини, добра, краси досліджує педагогічна риторика. Проблема педагогічної риторики актуальна вже тому, що вона пов'язана з майстерністю педагогічного впливу словом, дієвістю комунікативно-професійної технології розвивального культуровідповідного навчання та виховання.

Специфіка педагогічної діяльності передбачає оволодіння навичками спілкування у визначеному професійному колективі, уміннями, що забезпечують вирішення завдання, які становлять зміст професійної діяльності. Під час фахової підготовки корекційних педагогів

домінантними постають такі особливості, як: досягнення основних цілей виховання та навчання; успішне вирішення низки навчально-методичних і виховних завдань засобами вмілого педагогічного спілкування; оволодіння професійним мовленням, нормами мовленнєвої поведінки, що забезпечують результативність і ефективність діяльності педагога. Тому ваговою постає проблема набуття й удосконалення комунікативно-творчої діяльності корекційного педагога.

Проблема оволодіння основами професійного мовлення ґрунтована на єдиній концепції, створена на базі цілісного курсу для студентів спеціальності «016 Спеціальна освіта». Основою цієї концепції постає дисципліна «Риторика, культура мовлення корекційного педагога», спрямована на пошуки, теоретичне осмислення та практичне втілення оптимальних шляхів оволодіння ефективним, успішним, результативним професійним мовленням.

Оволодіння основами красномовства забезпечує вирішення проблеми формування комунікативної компетентності майбутнього корекційного педагога, тому що дозволяє конкретизувати основні положення загальної риторики, продемонструвати специфіку застосування правил риторики в реальній мовленнєвій практиці, визначити теоретичний і практичний аспекти оволодіння професійним мовленням.

2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити навчальної дисципліни «Мовленнєві ігри в логопедичній роботі»: «Педагогічні технології: навчання через гру», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Спеціальні методики навчання дисциплін гуманітарного циклу», «Мовленнєві ігри в логопедичній роботі». Зазначені дисципліни є підготовчими для формування системи знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни «Риторика, культура мовлення корекційного педагога».

3. Метою вивчення курсу:

– навчити студентів досконало володіти мовними засобами, спілкуватися з дотриманням норм сучасної української мови та мовленнєвого етикету, сформувати уміння впливати словом та віртуозно відтворювати експресивно-емоційний зміст художніх творів;

– сформувати уявлення здобувачів освіти про риторику як елемент культури, розкрити загальні особливості мовленнєвої поведінки, навчити майбутніх фахівців вільно висловлювати свої думки, будувати промову відповідно до комунікативної ситуації.

Завдання – ознайомити з основами класичної та сучасної риторики як науки про мисленнєво-мовну діяльність, спрямовану на переконання, вплив і досягнення цілей у процесі мовної комунікації, а також виробити у студентів уміння й навички аналізувати та продукувати тексти різного типу відповідно до мети, спрямування й умов спілкування в процесі їхньої майбутньої професійної діяльності.

Сучасні вимоги до професійної підготовки фахівців зумовили нові завдання вищої школи, одне з яких – формування комунікативної компетентності майбутнього корекційного педагога. Специфіка педагогічної діяльності передбачає оволодіння навичками спілкування у визначеному професійному колективі, уміннями, що забезпечують вирішення завдання, які становлять зміст професійної педагогічної діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення загальної теорії, історії риторики, ораторського мистецтва, красномовства;
- з'ясування функцій мовлення та спілкування, їх складових;
- дослідження загальних ознак мовної культури та елементів художності мовлення;
- оволодіння навичками підготовки та публічного виголошення промов;
- оволодіння технікою мовлення у єдності її елементів;
- опанування етики і психології мовленнєвої поведінки.

Вивчаючи курс «Риторична майстерність корекційного педагога», варто осмислити та засвоїти:

- знання про риторику як науку та мистецтво;
 - ключові поняття курсу;
 - надбання риторичної науки в персоналіях і їх наукових доробках;
 - кращі зразки ораторських творів визначних риторів минувшини та сьогодення для подальшого послугування їхнім досвідом;
 - риторичні знання про зміст, правила та норми спілкування, про вимоги до мовленнєвої поведінки в різних комунікативно-мовленнєвих ситуаціях;
 - основні комунікативно-мовленнєві (риторичні) уміння;
 - специфіку мовленнєвого ідеалу як компонента загальної культури та педагогічного мовленнєвого (риторичного) ідеалу;
 - особливості полемічного мистецтва, культури конструктивного діалогу (диспуту, полеміки, дискусії), етики оратора;
 - навички самостійного створення промов різного жанру, виду й спрямування, ґрунтованих на здобутих знаннях;
- критерії досконалого мовлення на основі критичного аналізу власного висловлювання та суспільної мовної практики.

4. Результати навчання (компетентності)

Вивчення запропонованого курсу дасть можливість здобувачам вищої освіти оволодіти знаннями та уміннями, необхідними для забезпечення набуття таких компетентностей:

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

Результати навчання за дисципліною

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого- педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

5. Структура навчальної дисципліни.

Навчальна програма курсу розрахована на 150 годин. Із них: аудиторних – 68 годин, самостійної роботи – 72 години, консультацій – 10 годин.

Видом контролю є *залік*. На вивчення дисципліни за вимогами кредитно-модульної системи відводиться 5 кредитів ECTS.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	відведених на:					
		Лекції	Практичне заняття	Лабораторне заняття	Самостійна	Консультації	*Форма контр./Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. КРАСНОМОВСТВО ЯК МИСТЕЦТВО ТА НАУКА							
ТЕМА 1. Ораторське мистецтво: передумови формування та історія розвитку	9	2	2		5		ДС
ТЕМА 2. Риторика – наука про ораторське мистецтво.	9	2	2		5		ДБ
ТЕМА 3. Роди, види та жанри красномовства.	9	2	2		5		ДС
ТЕМА 4. Класична риторика: основні закономірності.	9	2	2		5		ДБ
ТЕМА 5. Практичні аспекти загальної риторики.	9	2	2		5		През.
ТЕМА 6. Риторика як інтегративна наука публічної переконуючої комунікації	9	2	2		5		ДС
ТЕМА 7. Оратор. Зовнішній вигляд та особистість промовця.	11	2	4		5		ДБ
ТЕМА 8. Типи ораторських промов. Прийоми, методи та етапи підготовки промови	9	2	2		5		През.
РАЗОМ за ЗМ I	79	16	18		40	5	МКР
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПЕДАГОГІЧНА РИТОРИКА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ							
ТЕМА 9. Педагогічна риторика як об'єкт наукового дослідження.	9	2	2		5		Презентація
ТЕМА 10. Історія красномовства крізь призму педагогічної риторики: європейський досвід.	9	2	2		5		ІРС
ТЕМА 11. Історія педагогічної риторики в Україні.	9	2	2		5		ІРС
ТЕМА 12. Стили та жанри педагогічного красномовства. Риторичний канон у педагогічному дискурсі.	9	2	2		5		ІРС
ТЕМА 13. Мовленнєві стратегії та тактики в риторичній діяльності педагога. Особливості педагогічного діалогу.	9	2	2		5		Презентація
РАЗОМ за ЗМ II	50	10	10		25	5	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПЕДАГОГІЧНА РИТОРИКА В ОСВІТНІЙ ПРАКТИЦІ							
ТЕМА 14. Риторика корекційного педагога в досягненні пізнавальних, розвивальних і виховних цілей навчання української мови.	14	4	4		5		ДБ
ТЕМА 15. Особливості формування риторичної культури майбутнього корекційного педагога	8	2	4		2		През.
РАЗОМ за ЗМ III	21	6	8		7		
УСЬОГО ГОДИН	150	32	36		72	10	

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема
1	<p>Ораторське мистецтво: передумови формування та історія розвитку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міфологія красномовства 2. Особливості красномовства культури Сходу. 3. Зародження та розвиток риторики в Стародавній Греції. 4. Риторика еллінської Греції. 5. Ораторське мистецтво Стародавнього Риму 6. Риторика в Римській імперії. 7. Розвиток красномовства в середні віки та в епоху Відродження. 8. Візантійська теорія риторики. 9. Вітчизняне красномовство. 10. Неориторика
2	<p>Риторика – наука про ораторське мистецтво. Роди, види та жанри красномовства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Красномовство в системі гуманітарних наук. 2. Риторика – наука про ораторське мистецтво. 3. Основні роди, види та жанри красномовства. 4. Діалогічне красномовство. Мистецтво полеміки. 5. Зв'язок риторики з іншими науками.
3	<p>Класична риторика: основні закономірності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основоположні розділи класичної риторики 2. Основні поняття класичної риторики 3. Закони красномовства
4	<p>Практичні аспекти загальної риторики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Промова: методика й етапи підготовки 2. Логіка й емоції в промові 3. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора 4. Структура ораторського твору 5. Типи промов 6. Аналіз промови оратора
5	<p>Оратор. Зовнішній вигляд та особистість промовця</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Образ оратора 2. Типи ораторів 3. Оратор та аудиторія. Образ аудиторії. Подолання опору аудиторії 4. Тактика оратора: принципи, способи, прийоми 5. Техніка дихання та техніка мовлення оратора 6. Зовнішня культура промовця. Невербальні засоби впливу на слухачів 7. Риторичний ідеал
6	<p>Педагогічна риторика як об'єкт наукового дослідження</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка поняття «педагогічна риторика» 2. Проблеми сучасної педагогічної риторики (загальної та фахової) у вітчизняній школі 3. Вивчення змісту й особливостей педагогічної риторики: філософсько-дидактичний, лінгвометодичний, лінгвістичний, лінгвокультурологічний, культурологічний, диференційований тощо.

7	<p>Історія красномовства крізь призму педагогічної риторики: європейський досвід</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зародження педагогічної риторики в європейській освіті та культурі 2. Розвиток педагогічної риторики в середньовічних школах Західної Європи 3. Педагогічна риторика періоду Відродження 4. Новий період у європейській культурі та освіті (від XVII століття до початку XX століття) 5. Новітній період в історії європейської освіти та культури (XX ст. – до сьогодні). Сучасний досвід європейської педагогічної риторики
8	<p>Історія педагогічної риторики в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Учительне» (педагогічне) красномовство у вітчизняній культурі та освіті XI–XVI ст. 2. Доба українського Відродження (друга половина XVI – XVII ст.) 3. Риторико-педагогічна діяльність професорів Києво-Могилянської академії 4. Українські ритори XIX століття 5. Вітчизняна педагогічна риторика кінця XIX ст. – початку XX ст. 6. Сучасна Україна і педагогічна риторика
9	<p>Стилі та жанри педагогічного красномовства. Риторичний канон у педагогічному дискурсі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стилі педагогічного красномовства 2. Жанри педагогічного мовлення та їх особливості 3. Педагогічний дискурс як продуктивна інноваційна (творча) діяльність 4. Педагогічний дискурс як реальна мовленнєва взаємодія вихователя 5. Риторичний канон у педагогічному дискурсі
10	<p>Мовленнєві стратегії та тактики в риторичній діяльності педагога. Педагогічний діалог</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегії мовлення педагога-ритора в контексті комунікативно-педагогічної взаємодії 2. Мовленнєві тактики педагога в ситуаціях живомовного спілкування 3. Тактики виступу перед аудиторією 4. Тактики гармонізуючого діалогу 5. Тактики непрямого вербального спілкування (листування, телефонна розмова, за допомогою електронної пошти тощо) 6. Особливості педагогічного діалогу (формальний діалог, неактивний діалог, полемічний діалог, односторонній діалог (з домінуванням монологу вчителя), діалог-співпраця)
11	<p>Риторика корекційного педагога в досягненні пізнавальних, розвивальних і виховних цілей навчання української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Риторичні засоби та їх роль в усному мовленні корекційного педагога 2. Функційність тропів у педагогічному мовленні 3. Функційність риторичних фігур у педагогічному мовленні 4. Функційність мовленнєвих засобів як риторичних у педагогічному мовленні 5. Характеристики мовленнєвої особистості педагога (тезаурусність, мнемонічність, лінгвокреативність, інкорпоративність, рефлексійність, толерантність, емпатійність) 6. Невербальне спілкування

12	Особливості формування риторичної культури майбутнього вихователя
	1. Концептуальна модель риторичної підготовки майбутнього корекційного педагога.
	2. Проблема формування риторичної компетентності корекційних педагогів: теоретичний аспект
	3. Риторика корекційного педагога – ефективний засіб у створенні гармонійного навчально-комунікативного середовища
	4. Механізм створення висловлювання
	5. Риторика корекційного педагога – активізація комунікативно-пізнавальної діяльності дітей
	6. Основні етапи оволодіння риторичною культурою

Види (форми) індивідуальних науково-дослідних завдань

Індивідуальне науково-дослідне завдання є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студентів, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Види ІНДЗ з курсу «Риторика, культура мовлення корекційного педагога»:

- конспект-презентація із теми (модуля) за заданим планом;
- конспект-презентація із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис;
- конспект першоджерела (базового дослідження з педагогіки);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем;
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у загальні та спеціальній педагогіці, аналіз інформації, самостійні дослідження;
- участь у створенні тематично-методичних тек, стелажів, стендів, каталогів тощо.

IV. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

РОЗШИРЕНА ІНФОРМАЦІЯ																				
Методи, технічне навчання та викладання	Лекції, семінари, презентації, демонстрація, обговорення, аналіз конкретних ситуацій, дискусія, дебати, тести, тренінг, розв'язування кейсів, індивідуальне завдання, робота в малих групах тощо.																			
Засоби навчання	Мультимедійна апаратура, екран, бібліотечні фонди, проектор, екран																			
ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ																				
Оцінювання досягнень здобувача вищої освіти	Поточне тестування та самостійна робота																		ІНДЗ	Сума
	ЗМ1						ЗМ2						ЗМ3				ЗМ3			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	КР	КР		
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30	30		
Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).																			

Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзаменів заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу – плагіат заборонений.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за подвійним дипломом, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету)

Система поточного й підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Мовленнєві ігри в логопедичній роботі» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Творчі завдання самостійної роботи, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань, тестів або в режимі комп'ютерної діагностики.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою. <https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/34/d57a3defea8df2754eb8599a0234845e.pdf>

У випадку незадовільної підсумкової оцінки (менше 60 балів), або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік у формі написання тестових завдань (20 завдань). Результати модульних контрольних робіт скасовуються. Максимальна кількість балів при складанні заліку 60 балів. Якщо студент набирає за результатами поточного контролю і заліку менше 60 балів, залік він складає повторно.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90–100	Відмінно
82–89	Дуже добре
75–81	Добре
67–74	Задовільно
60–66	Достатньо

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамович С. Д. Риторика : [учеб. пособие] / С. Д. Абрамович, М. И. Гураль, М. Ю. Чикарькова. Черновцы : Рута, 2000. – 84 с.
2. Аверинцев С. С. Риторика и истоки европейской литературной традиции : [кн. для читателей, интересующихся риторикой] / С. С. Аверинцев. М. : Школа «Языки русской культуры», 1996. 448 с.
3. Адамов Е. А. Личность лектора : [науч.-поп. изд. для лекторов, преподавателей и слушателей народных университетов, школ молодого лектора] / Е. А. Адамов. М.: Знание, 1985. 64 с.
4. Александров Д. Н. Риторика : [учеб. пособие для студ. вузов] / Д. Н. Александров. М. : ЮНИТИ – ДАНА, 1999. 534 с.
5. Андреев В. И. Деловая риторика: практический курс делового общения и ораторского мастерства : [кн. для преподавателей, студ., старшеклассников] / В.И. Андреев. М. : Нар. образование, 1995. 208 с.
6. Античные риторика : [собр. текстов, ст., комментарии и обобщения] / [под ред. А. А. Тахо-Годэ]. М. : Изд-во МГУ, 1978. 352 с.
7. Апресян Г. З. Ораторское искусство : [учеб. пособие для студ.] / Г. З. Апресян. – [3-е изд., перераб. и доп.]. М. : Изд-во МГУ, 1978. 280 с.
8. Бабич Н. Д. Основы культуры мовлення : [навч. посіб. для студ. ун-тів] / Н. Д. Бабич. Львів : Світ, 1990. 232 с.
9. Бадмаев Б. Ц. Психология обучения речевому мастерству : [учеб. пособие] / Б. Ц. Бадмаев, А. А. Малышев. М. : ВЛАДОС, 1999. 224 с.
10. Безменова Н. А. Очерки по теории и истории риторики : [монография для филологов] / Н. А. Безменова. – М. : Наука, 1991. – 216 с.
11. Бороздина Г. В. Психология делового общения : [учеб. пособие для преподавателей и студ.] / Г. В. Бороздина. М. : ИНФРА – М. : [б. и.], 1998. 224 с.
12. Браун Л. Имидж – путь к успеху : [кн. для широкого круга читателей] / Л. Браун; [пер. с англ. Л. Царук]. СПб. : Питер Пресс, 1996. 288 с.
13. Вагапова Д. Х. Риторика в интеллектуальных играх и тренингах : [учеб. пособие для преподавателей и учеников школ, лицеев, гимназий, ин-тов] / Д. Х. Вагапова. – [2-е изд.]. М. : Цитадель, 2001. 460 с.
14. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : [навч. посіб. для широкої аудиторії студ., викладачів і всіх, хто цікавиться історією та сучасним станом розвитку ораторського мистецтва] / В. М. Вандишев. К., 2003. 264 с.
15. Волков А. А. Основы русской риторики : [учеб. пособие для студ. вузов] / А. А. Волков. М. : Изд-во МГУ, 1996. 248 с.
16. Выготский Л. С. Мышление и речь : собр. соч. : в 6 т. / Л. С. Выготский ; [под ред. В. В. Давыдова]. М. : Педагогика, 1982. Т. 2 : Проблемы общей психологии. 504 с.
17. Гетманова А. Д. Логика : [учеб. пособие для пед. учеб. заведений] / А. Д. Гетманова. М. : Новая шк., 1995. 416 с.
18. Глазунов С. В. Основы ораторського мистецтва та методики проведення навчальних занять : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / С. В. Глазунов. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2001. 144 с.

19. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : [монографія для студ. вищ. навч. пед. закл., магістрів, асп., учителів, викладачів і всіх, хто цікавиться проблемами риторики] / Н. Б. Голуб. Черкаси : Брама–Україна, 2008. 400 с.
20. Гурвич С. С. Основи риторики : [навч. посіб. для студ. вузів] / С. С. Гурвич, В. Ф. Погорілко, М. А. Герман. К. : Вища шк., 1978. 173 с.
21. Дзюбенко О. Г. Культура дискусій : [кн. для керівників, педагогов, широкого круга читателів] / О. Г. Дзюбенко, Т. В. Присяжний. Київ : Політиздат України, 1990. 159 с.
22. Ерастов Н. П. Культура мышлення лектора : [науч.-поп. серія для лекторів, пропагандистів] / Н. П. Ерастов. М. : Знание, 1989. 64 с.
23. Ерастов Н. П. Культура публічного виступлення. Бесіди з починаючим оратором : [кн. для широкого круга читателів] / Н. П. Ерастов. Ярославль : Верхне-Волжское книж. изд-во, 1972. 103 с.
24. Зарецкая Е. Н. Риторика: теория и практика речевой коммуникации : [моногр. для широкого круга настоящих и будущих спец.] / Е. Н. Зарецкая. М. : Дело, 1998. 480 с.
25. Зеленецкий К. П. Исследования о риторике : [науч.-поп. изд. для широкого круга читателей] / К. П. Зеленецкий. М. : Знание, 1991. – 63 с.
26. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : [навч. посіб. для вчителів, асп., студ. серед. та вищ. навч. закл.] / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. К. : Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. 302 с.
27. Иванова С. Ф. Путь к современной риторике : [учеб. пособие] : в 2-х ч. / С. Ф. Иванова. М. : О-во «Знание» РСФСР, 1990. Ч. 1. 52 с.
28. Иванова С. Ф. Путь к современной риторике : [учеб. пособие] : в 2-х ч. / С. Ф. Иванова. М. : О-во «Знание» РСФСР, 1990. Ч. 2. 48 с.
29. Иванова С. Ф. Специфика публичной речи : [кн. для слушателей школ молодого лектора] / С. Ф. Иванова. М. : Знание, 1978. 64 с.
30. Капская А. И. Основные тенденции развития мастерства слова педагога : [учеб. пособие] / А. И. Капская ; [отв. ред. А. В. Киричук]. Киев : КГПИ, 1988. – 48 с.
31. Капська А. Й. Педагогіка живого слова : [навч.-метод. посіб.] / А. Й. Капська. К. : ІЗМН, 1997. – 140 с.
32. Карнеги Д. Прихоти удачі. Як виробити впевненість в собі і впливати на людей, виступаючи публічно? : [кн. для широкого круга читателів] / Д. Карнеги ; [пер. с англ. Ф. П. Красавина]. Минск : Парадокс, 1996. 432 с.
33. Ключев Е. В. Риторика (Инвенция. Диспозиция. Элокуция) : [учеб. пособие для вузов] / Е. В. Ключев. М. : «ПРИОР», 1999. 272 с.
34. Коваленко С. М. Сучасна риторика : [навч.-практ. посіб. для учнів, учителів-філологів, студ. філол., пед., юрид. ф-тів вищ. навч. закл.] / С. М. Коваленко. Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 184 с.
35. Корнилова Е. Н. Риторика – искусство убеждать. Своеобразие публицистической речи античной эпохи : [учеб. пособие] / Е. Н. Корнилова. М. : Изд-во УРАО, 1998. 208 с.
36. Кравець Л. Риторика: від джерел до сучасності / Людмила Кравець // Дивослово, 2000. № 6. С. 44–46.
37. Куньч З. Й. Риторичний словник : [довідникове вид. для студ. і науковців] / З. Й. Куньч. – К. : Рідна мова, 1997. – 341 с.
38. Ломоносов М. В. Избранные философские произведения / М. В. Ломоносов ; [под общ. ред. и с предисл. Г. С. Васецкого]. М., 1950. 758 с.
39. Ломоносов М. В. Полное собрание починений / М. В. Ломоносов. М. ; Л., 1952. Т. 7: Труды по филологии, 1739–1758. – 995 с.
40. Лотман Ю. М. Риторика: избранные статьи : в 3-х т. : [кн. для спец., интересующихся проблемами речи] / М. Ю. Лотман. – Таллинн : Александра, 1992. [Т. 1]. 479 с.
41. Львов М. Р. Риторика : [учеб. пособие] / М. Р. Львов. М., 1995. 256 с.

42. Мацько Л. І. Риторика : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. К. : Вища шк., 2003. 311 с.
43. Меш Г. Ш. 10 уроків ораторської майстерності тим, хто вчиться виступати публічно : [наук.-поп. та учб.-метод. вид.] / Г. Ш. Меш. К. : Укр. НДІ проблем молоді, 1993. 46 с.
44. Молдован В. В. Риторика загальна та судова : [навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / В. В. Молдован. [2-ге вид.]. К. : Інтер, 1999. 320 с.
45. Мурашов А. А. Риторика : [хрестоматія-практикум] / А. А. Мурашов. М. : Рос. пед. агентство, 1998. 318 с.
46. Ораторы Греции : [сборник] / [пер. с древнегреч. ; сост. и науч. подгот. текстов. М. Л. Гаспарова]. – М. : Худ. лит., 1985. – 495 с.
47. Прокопович Феофан. Філософські твори : в 3 т. / Ф. Прокопович. К. : Наук. думка, 1979. Т. 1 : Про риторичне мистецтво. 511 с.
48. Рождественский Ю. В. Теория риторики : [учеб. пособие для студ. гуманит. вузов] / Ю. В. Рождественский. – М. : Добросвет, 1997. – 600 с.
49. Савенкова Л.О. Педагогічна риторика : [навч. посіб.] / Л. О. Савенкова К. : КНЕУ, 2009. 298 с.
50. Сагач Г. М. Загальна риторика: сучасна інтерпретація : [навч. посіб. для викладачів вузів, учителів, асп., студ.] / Г. М. Сагач, О. А. Юніна. К. : Т-во «Знання України», 1992. Ч. 1. 143 с.
51. Сагач Г. М. Золотослів : [навч. посіб. для серед. і вищ. навч. закл.] / Г. М. Сагач. К. : Райдуга, 1993. 378 с.
52. Сагач Г. М. Похвальне красномовство : [практ. посіб. для вчителів, студ. серед. та вищ. навч. закл.] / Г. М. Сагач. К. : ІЗМН, 1996. 156 с.
53. Сагач Г. М. Словник-мінімум термінів красномовства : [лексикографічна праця для викладачів вузів, учителів, аспірантів, студентів] / Г. М. Сагач. К., 1992. 78 с.
54. Сопер П. Основы искусства речи : [кн. для учащ. и студ. всех форм обуч.] / П. Сопер. ; [пер. с англ. С. Д. Чижовой]. М. : Просвещение, 1992. 416 с.
55. Стернин И. А. Практическая риторика : [учеб. пособие для студ. вузов] / И. А. Стернин. М. : Издат. центр «Академия», 2003. 270 с.
56. Томан І. Мистецтво говорити : [наук.-поп. кн. для широкого кола читачів] / І. Томан ; [пер. з чес. В. І. оменця]. [3-тє вид.]. К. : Україна, 1996. 269 с.
57. Фіцула М. М. Педагогіка : [навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти] / М. М. Фіцула. К. : Академія, 2000. 544 с.
58. Чепіга І. П. Учительні євангелія як жанр ораторсько-проповідницького письменства / І. П. Чепіга // Мовознавство. 1995. № 6. С. 39–46.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Колотілова Н. Риторика : <http://westudents.com.ua/knigi/549-ritorika-kolotlova-na.html>
2. Мацько Л., Мацько О. Риторика. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2006 : http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/1045/Mac'ko_L._%B2.pdf
3. Олійник О. Ділове спілкування. Навчальний посібник. Красноармійськ, 2009 : http://www.kii.donntu.edu.ua/kaf_sgp/metod_dilove_spilkuv.pdf
4. Олійник О. Риторика : http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_-_oliynik_ob
5. Онуфрієнко Г. Риторика. Навчальний посібник : <http://uchebniks.net/book/186-ritorikanavchalnij-posibnik-onufriyenko-gs.html> (дата звернення 12.10. 2019).
6. Сайтарли І. Культура міжособистісних стосунків. Київ, 2007 : <http://pidruchniki.ws/15840720/>